

Ort och datum
Stockholm 2020-08-18

Handläggare
Jonas Vallgård

Vår referens
2020/0874

Er referens
S2020/03569/FS

Socialdepartementet

Remissvar - Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården – lärdomar från exemplet NKS

Vårdförbundet är ett yrkes- och fackförbund för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har drygt 115 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundets synpunkter

Vårdförbundet finner att utredningen gjort ett förtjänstfullt arbete med att kartlägga NKS-projektet. Inte minst har man visat på att NKS inte enbart är ett fastighetsprojekt utan att det utgör en del i en större förändring av sjukvårdsstrukturen i regionen, men också nationellt.

En viktig slutsats som förtjänar att särskilt lyftas fram och som är generellt applicerbar är när utredningen pekar "...på betydelsen av professionernas och medarbetarnas delaktighet i förändringsprocesser och på betydelsen av både ett systematiskt patientsäkerhetsarbete och systematiskt arbetsmiljöarbete. Det visar också på betydelsen av att genomföra konsekvensanalyser i samband med att förändringar genomförs."¹

Nedan följer Vårdförbundets yttrande till utredningens rekommendationer.

Utbildning och forskning

Vårdförbundets instämmer i utredningens rekommendation att förutsättningarna för forskning och utbildning måste säkerställas i samband med större strukturförändringar och investeringar inom hälso- och sjukvården och att regeringen bör låta utreda förutsättningarna för utbildning och forskning inom hälso- och sjukvården på regional och nationell nivå i dag och hur förutsättningarna kan säkerställas vid fortsatta strukturförändringar och investeringar.

Vårdförbundet har under en längre tid påtalat bland annat utvecklingen mot en radikalt lägre andel specialistutbildade sjuksköterskor, trots att utvecklingen snarare går mot krav på högre kompetens och specialisering. I det perspektivet är det också beklagligt

¹ S.348

att det ännu inte inrättats specialistutbildningar för barnmorskor, biomedicinska analytiker och röntgensjuksköterskor. Vårdförbundet har också visat på flera förslag på hur utvecklingen ska kunna brytas, exempelvis genom nationell finansiering av konceptet akademisk specialistutbildning (AST)².

Patientsäkerhet och arbetsmiljö

Vårdförbundet menar att lagstiftningen gällande både patientsäkerhet och arbetsmiljö idag bör vara så tydlig och prioriterad att den inte bör kunna hamna i skymundan även vid en större strukturförändring. Det är därför nedslående att utredningen funnit att det varit fallet i samband med utvecklingen av NKS. Tillväxtdelegationen lanserade i sitt betänkande att olika tillsynsmyndigheter bör få ett mer förebyggande och stödjande uppdrag. När nu NKS utredningen kommer till liknande slutsatser om att gör tillsynen på hälso- och sjukvårdsområdet mer förebyggande understryker det än mer att Regeringen bör prioritera frågan.

Vårdförbundet vill samtidigt betona att det i första hand är hälso- och sjukvårdens huvudmän som ansvarar för både patientsäkerhet och arbetsmiljö och att de punkterna ständigt måste återfinnas på agendan på alla ledningsnivåer.

Upprätta kompetensförsörjningsplaner

Vårdförbundet kan bara hålla med vad gäller utredningens rekommendation att i ett tidigt skede lägga fast hur ett förändringsarbete ska organiseras, dokumenteras och följas upp. Även krav på riskanalys, konsekvensanalys och revision bör läggas fast tidigt, samt att berörda aktörer på alla nivåer nu bör dra lärdomar från exemplet NKS.

En analys som utredningen inte direkt berör är vikten av en kompetensförsörjningsplan. Om såväl verksamhetsinnehåll och kompetensförsörjning adresserats mycket tidigare inom NKS-projektet och anpassningar gjorts löpande är det Vårdförbundets bedömning att man bland annat kunnat undvika det stora personalvarsel som nu föreligger.

Involvera medarbetare och patienter

Vårdförbundet stödjer även utredningens rekommendation att utvecklade konsekvensanalyser bör ingå som underlag vid beslut om införande av nya styrmodeller och större organisationsförändringar på olika nivåer inom hälso- och sjukvården, samt att i analysen bör företrädare från olika nivåer och professioner i organisationen samt patienter medverka för att säkerställa att olika perspektiv och intressen tillvaratas. Vårdförbundet vill dock betona att det inte bara gäller vid organisationsförändringar, utan det är betydelsefullt att sakkunskap från olika professioner och patienter ständigt finns representerat på alla ledningsnivåer.

VÅRDFÖRBUNDET

² <https://www.vardforbundet.se/engagemang-och-paverkan/sa-gor-vi-yrkena-battre/akademisk-specialisttjanstgoring/>